

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

บทนี้จะกล่าวโดยสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริการทางวิชาการของครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 9
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน การให้บริการทางวิชาการของครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ระดับประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 9

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 9 จำนวน 5 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดเลย จังหวัดสกลนคร และจังหวัดอุดรธานี มีครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 365 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสอบถามครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการบริการทางวิชาการ วิธีการจัดกิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการบริการทางวิชาการ แบบสอบถามมี 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการของครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษา 9 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open - ended)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริการทางวิชาการและการปฏิบัติการกิจของครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ระดับประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 9 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - list) และแบบปลายเปิด (Open - ended)

3. การส่งแบบสอบถามและการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการส่งและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ จำนวน 492 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 365 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.18

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการบริการทางวิชาการ วิธีการจัดกิจกรรม วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการบริการทางวิชาการ วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 31-40 ปี วุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

1.2 ครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียนที่มี 1 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี วุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี

1.3 ครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียนที่มี 2 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 20-30 ปี วุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี

1.4 ลักษณะของอาคารที่ทำการสำนักงานกลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่จัดรวมกับอาคารอื่น

2. สภาพแวดล้อมทั่วไปและการบริการทางวิชาการของครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียน จากการวิจัยปรากฏผลดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมทั่วไปของสำนักงานกลุ่มโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่ จำนวนโรงเรียนภายในกลุ่มประกอบด้วยโรงเรียนต่าง ๆ ประมาณ 7-10 โรงเรียน การคมนาคมของโรงเรียนภายในกลุ่มเดียวกันจะไปมาไม่สะดวกเฉพาะฤดูฝน ส่วนระยะทางจากที่ทำการกลุ่มโรงเรียนถึงโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มมากกว่า 4 กิโลเมตร

2.2 การจัดทำสถิติข้อมูลที่จำเป็นเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าส่วนใหญ่ข้อมูลที่จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่วนการดำเนินงานในการจัดระบบข้อมูลของกลุ่มนั้นจะจัดทำแยกข้อมูลเป็นรายกลุ่มประสบการณ์

2.3 การวางแผนการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่ากลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการนั้นได้ดำเนินการตามกระบวนการจัดทำแผนทุกประการ ส่วนการให้บริการของศูนย์นั้นมีการให้บริการอยู่แล้ว ซึ่งส่วนมากจะบริการโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มด้านการจัดหาหรือจัดผลิตวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

2.4 การจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมือ พบว่าส่วนใหญ่ได้มาโดยการผลิตเอง ซึ่งการผลิตสื่อและเครื่องมือของโรงเรียนต่าง ๆ นั้นจะได้รับความร่วมมือจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ส่วนการจัดซื้อนั้นจะใช้งบประมาณของกลุ่มโรงเรียน การแก้ปัญหาการขาดแคลนสื่อและเครื่องมือ นอกจากจะจัดซื้อด้วยเงินงบประมาณของกลุ่มหรือผลิตขึ้นมาเองแล้ว ทางกลุ่มโรงเรียนยังขอรับการสนับสนุนจากศูนย์วิชาการจังหวัดด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจความต้องการสื่อและเครื่องมือส่วนใหญ่กลุ่มโรงเรียนจะส่งแบบสอบถามไปตามโรงเรียนต่าง ๆ เมื่อทราบความต้องการแล้วจะดำเนินการผลิตโดยการผลิตสื่อต้นแบบแล้วนำไปทดลองใช้ ปรับปรุงแก้ไข ผลิตเพื่อนำไปใช้จริง นิเทศติดตามผล ประเมินและรายงานผล

2.5 การจักระบบการเก็บ การใช้และการบำรุงรักษาสื่อ และเครื่องมือ พบว่าส่วนใหญ่มีการจัดหมวดหมู่เครื่องมือสื่อประเภทวัสดุ อุปกรณ์ หนังสือและสิ่งพิมพ์ทุกรายการ มีการลงทะเบียนเป็นปัจจุบัน ลงรหัสกำกับสื่อและเครื่องมือให้เห็นชัดเจน จัดทำบัตรรายการ อย่างถูกต้องครบทุกรายการ มีการจัดเก็บเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวกต่อการใช้ และการให้บริการ ในกรณีที่สื่อและเครื่องมือเกิดการชำรุดเสียหาย ส่วนใหญ่จะดำเนินการซ่อมด้วยตนเองเป็นบางส่วนก่อนที่จะส่งไปซ่อมที่ร้านค้า หรือศูนย์วิชาการจังหวัด วิธีการจัดบริการทางวิชาการส่วนใหญ่จะบริการที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียน ซึ่งจะบริการได้ทันกับความต้องการของโรงเรียนสำหรับสื่อและเครื่องมือที่มีผู้ขอใช้บริการมากคือสื่อจำพวกภาพนิ่ง เช่น สไลด์และชุดการสอน ส่วนวิธีการที่ใช้ในการให้บริการ รับ-ส่งสื่อและเครื่องมือ ผู้ขอใช้บริการจะมารับเองที่กลุ่มโรงเรียน

2.6 การให้ความรู้แนะนำส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต และการใช้สื่อ การเรียนการสอน พบว่าส่วนใหญ่มีทักษะและสามารถใช้สื่อได้มากกว่าร้อยละ 50 ทักษะและความสามารถที่ต้องการพัฒนาคือการผลิตสื่อและเครื่องมือกิจกรรมที่ใช้ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อและเครื่องมือ คือการประชุมปฏิบัติการและการสาธิต

2.7 การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุมหรือทำหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม ส่วนการเผยแพร่ผลงานของศูนย์วิชาการจะให้บริการแก่ผู้มาเยี่ยมให้ดีที่สุด

2.8 การให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านการผลิตเอกสาร การให้บริการเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ พบว่าส่วนใหญ่อำนวยความสะดวก บริการและให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในศูนย์ ส่วนการจัดบริการสารสนเทศเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนโดยจัดทำสถิติและรายงานประจำปีแจก และให้การช่วยเหลือในการหาวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

2.9 การประเมินผลและรายงานการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า วิธีการติดตามผลการใช้สื่อและเครื่องมือส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ ส่วนการรายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจะรายงานให้คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนทราบ

2.10 งานห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่วัสดุ ครุภัณฑ์ที่ต้องการได้แก่ ชั้นวางหนังสือ โต๊ะอ่านหนังสือ และที่วางหนังสือพิมพ์ สื่อและเอกสารที่ได้จัดทำในห้องสมุด ได้แก่ จุลสารแนะนำการจัดกิจกรรมห้องสมุดและคู่มือการใช้หนังสือ วิธีการหมุนเวียนหนังสือ ภายในกลุ่มจะใช้ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนเป็นศูนย์กลางและหมุนเวียนตามวันและเวลาที่กำหนด ระยะเวลาในการหมุนเวียนหนังสือภายในกลุ่มโรงเรียนใช้เวลามากกว่า 6 วัน การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนจะประชาสัมพันธ์เดือนละครั้ง โดยการส่งเอกสารไปตามโรงเรียน ต่าง ๆ ภายในกลุ่ม

3. การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการบริการทางวิชาการของครูวิชาการ ประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียน จากการวิจัยปรากฏผลดังนี้

3.1 ปัญหาในด้านการวางแผนการจัดบริการสื่อและเครื่องมือของศูนย์วิชาการ กลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่มีเวลาจำกัด ในการวางแผนดำเนินงานและมีความรู้ในด้านการวางแผนน้อย

3.2 ปัญหาในด้านการจัดห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่สถานที่คับแคบ ไม่เป็นเอกเทศและขาดงบประมาณในการดำเนินงาน

3.3 ปัญหาในการให้บริการห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่การบริการ ไม่ค่อยทั่วถึง จะบริการได้เฉพาะโรงเรียนที่อยู่ใกล้สำนักงานและการคมนาคมสะดวกเท่านั้น

3.4 ปัญหาในการให้บริการสื่อและเครื่องมือ พบว่าส่วนใหญ่สื่อและเครื่องมือ มีจำนวนจำกัดและขาดยานพาหนะในการให้บริการ ผู้ใช้บริการจึงต้องนำยานพาหนะมารับเอง

3.5 ปัญหาในการจัดหาสื่อและเครื่องมือ พบว่าส่วนใหญ่สื่อที่ให้เลือกรับมีจำนวน จำกัดและการจัดสรรงบประมาณที่จะจัดหาสื่อและเครื่องมือล่าช้า

3.6 ปัญหาในการหมุนเวียนสื่อและเครื่องมือ พบว่าส่วนใหญ่ขาดยานพาหนะ ในการให้บริการ

3.7 ปัญหาในการดำเนินงานศูนย์วิชาการ พบว่าส่วนใหญ่ครูวิชาการประจำ สำนักงานกลุ่มโรงเรียนมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก และขาดงบประมาณในการดำเนินการ

3.8 ปัญหาในการจัดทำสื่อและเครื่องมือ พบว่าส่วนใหญ่บุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในการทำสื่อและเครื่องมือมีน้อย

3.9 ปัญหาในการติดตามประเมินผลการบริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่ขาดเครื่องมือในการติดตามผล

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง "การบริการทางวิชาการของครูวิชาการประจำสำนักงาน
กลุ่มโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษา 9" มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งจะนำมา
อภิปรายและเสนอแนะดังนี้คือ

1. เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ครูวิชาการ
ประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่จะมี 1 คน เป็นเพศชาย มีวุฒิการศึกษาระดับ
ปริญญาตรี โดยกลุ่มโรงเรียนที่มีครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียน 1 คน จะมีอายุระหว่าง
31-40 ปี กลุ่มที่มีครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียน 2 คน จะมีอายุระหว่าง
20-30 ปี จะเห็นว่าครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 9
ส่วนใหญ่มี 1 คน ซึ่งตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.)
ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529 ได้กำหนดให้มีครูวิชาการประจำสำนักงาน
กลุ่มโรงเรียนได้ 2 คน โดยครูวิชาการคนที่ 1 รับผิดชอบศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
และครูวิชาการคนที่ 2 รับผิดชอบห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน จะเห็นว่าที่สำนักงานกลุ่ม
โรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษา 9 ส่วนใหญ่มีครูวิชาการประจำสำนักงานกลุ่ม
อยู่เพียง 1 คน นั้น จึงต้องดูแลรับผิดชอบงานทั้งด้านศูนย์วิชาการ และห้องสมุดกลุ่ม
โรงเรียน ซึ่งอาจเกิดปัญหาทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่ดีเท่าที่ควร เพราะ
นอกจากจะรับผิดชอบในหน้าที่ครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนแล้ว ยังต้องปฏิบัติหน้าที่
การสอนด้วยไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง จึงทำให้ครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียน
มีเวลาสำหรับการปฏิบัติงานที่สำนักงานกลุ่มไม่เต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินผลการ
ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ (2532) ที่พบว่าปัญหาเกี่ยวกับความร่วมมือของบุคลากรในศูนย์วิชาการกลุ่ม
เนื่องจากครู-อาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้มาปฏิบัติงานที่สำนักงานไม่มีอิสระพอที่จะร่วม
ดำเนินกิจกรรมให้กับศูนย์วิชาการได้อย่างเต็มที่ แต่เนื่องจากส่วนใหญ่ครูวิชาการประจำ
สำนักงานมีอายุระหว่าง 31-40 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งถือว่าเป็น

ผู้ที่มีประสบการณ์และความสามารถในการปฏิบัติงานที่ดี จึงสามารถแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานได้ แต่ถ้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนสามารถจะจัดให้มีครูวิชาการได้ครบ 2 คน แล้ว จะทำให้ การปฏิบัติของกลุ่มโรงเรียนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

การบริการของครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียน

1. การบริการของครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนด้านข้อมูล สารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลที่จัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยจำแนกเป็นรายกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งจุดประสงค์ ของการจัดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาประการแรกคือ เพื่อให้โรงเรียนภายในกลุ่มได้ร่วมมือ ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ดังนั้นการที่กลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำข้อมูล เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนภายในกลุ่ม โดยมีมุ่งแก้ปัญหาโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ และส่งเสริมโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง เพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนภายในกลุ่มและโรงเรียนอื่น ๆ นับว่าเป็นการถูกต้องตรงตาม วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนและสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา แห่งชาติ (2531) ที่กล่าวว่าศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สำนักงานกลุ่มควรทำการรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การตกต่ำชั้น และการไม่ผ่านจุดประสงค์ของ นักเรียน เพื่อประกอบการจัดทำแผน/โครงการในการพัฒนาการเรียนการสอนของกลุ่มโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นข้อมูลสำคัญที่ทุกกลุ่มโรงเรียนจะต้องจัดทำไว้ นอกจากข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนแล้ว ควรจัดทำข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร เกี่ยวกับ นักเรียน เกี่ยวกับธุรการการเงิน และเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้สำนักงาน กลุ่มเป็นศูนย์กลางของข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และเป็นการสะดวกแก่โรงเรียนต่าง ๆ ภายใน กลุ่มและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ต้องการทราบข้อมูลเหล่านี้ ก็สามารถค้นหาได้จากสำนักงาน- กลุ่มโรงเรียนแห่งนี้

2. การบริการของครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนด้านวัสดุ อุปกรณ์ และ สื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนได้ให้ความสะดวก

ในการบริการแก่โรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม แต่สำนักงานกลุ่มโรงเรียนยังขาดยานพาหนะในการบริการ ดังนั้นการบริการจึงเป็นลักษณะประจำอยู่ที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เทพา สำเร็จ. (2531) ที่พบว่าปัญหาสำคัญที่สุดของการบริการคือ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ส่วนมากยังให้บริการในลักษณะประจำที่ เนื่องจากขาดพาหนะในการขนส่ง สื่อการเรียนการสอน ยานพาหนะเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้ในสำนักงาน-กลุ่มโรงเรียน เนื่องจากสำนักงานกลุ่มโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการบริการด้านต่าง ๆ และจากการวิจัยพบว่า ระยะทางจากสำนักงานกลุ่มถึงโรงเรียนในกลุ่มมากกว่า 4 กิโลเมตร ซึ่งหากไม่มียานพาหนะแล้วการให้บริการก็จะไม่สะดวกเท่าที่ควร

สื่อจำเป็นอย่างมากในการเรียนการสอนปัจจุบัน โดยเฉพาะนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากนักเรียนยังไม่สามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ ดังนั้นสื่อจะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้น จากการวิจัยพบว่าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนยังขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อส่วนใหญ่จึงผลิตสื่อขึ้นมาใช้เองโดยการระดมครู-อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถผลิตสื่อต้นแบบ แล้วนำไปทดลองใช้ปรับปรุงแก้ไข ผลิตเพื่อนำไปใช้จริง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะการที่ครู-อาจารย์ ซึ่งเป็นผู้ใช้สื่อได้มีส่วนร่วมในการผลิตทำให้ได้สื่อที่ตรงกับความต้องการและใช้สื่อได้ถูกต้อง

3. การให้ความรู้ แนะนำส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าครู-อาจารย์ในโรงเรียนต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน เนื่องจากแต่ละโรงเรียนยังขาดสื่ออยู่ก็มาก งบประมาณที่ได้รับจัดสรรก็น้อยไม่เพียงพอที่จะนำไปจัดซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532) พบว่าบุคลากรขาดความรู้ ความชำนาญในการผลิตและซ่อมแซมสื่อ ดังนั้นการที่ครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนได้บริการในการให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อจึงเป็นการถูกต้อง เพราะจะทำให้ครูผู้สอนเกิดความชำนาญ มีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อหรือนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน เป็นการประหยัดงบประมาณและมีการทำงานร่วมกัน เกิดการนิเทศภายในขึ้นมาในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน

4. งานห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ที่ครูวิชาการ สำนักงานกลุ่มโรงเรียนต้องการได้แก่ ชั้นวางหนังสือ โต๊ะวางหนังสือ และที่วางหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้เนื่องจากการทำการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ร่วมกับอาคารอื่น ไม่มีอาคารเป็นเอกเทศ ดังนั้นห้องสมุดจึงขาดงบประมาณที่จะจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จะนำมาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิพล นาคพันธ์ (2528) ที่พบว่าปัญหาการวางแผนในกลุ่มโรงเรียน คือปัญหาด้านงบประมาณ

สื่อและเอกสารที่ครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนได้จัดทำในห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นจุลสารแนะนำการจัดกิจกรรมห้องสมุด และคู่มือการใช้หนังสือ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามโครงการจัดมุมหนังสือ และห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530) ทั้งนี้ด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งความรู้ต่าง ๆ จะได้จากห้องสมุด อันเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญ ดังนั้นการที่ครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนได้มีการกระตุ้นให้ครูและนักเรียนภายในกลุ่มได้รู้จักการใช้ห้องสมุด จึงเป็นสิ่งที่สมควรและถูกต้อง เพราะจะทำให้ครูและนักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากห้องสมุดอย่างคุ้มค่า อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการหมุนเวียนหนังสือภายในกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า วิธีการหมุนเวียนใช้ห้องสมุดกลุ่มเป็นศูนย์กลางและหมุนเวียนตามวัน เวลาที่กำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาการขาดแคลนยานพาหนะและงบประมาณในการดำเนินการบริการของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน อีกทั้งโรงเรียนต่าง ๆ อยู่ห่างไกลที่ตั้งสำนักงานกลุ่ม จึงเป็นการไม่สะดวกที่จะนำหนังสือไปบริการตามโรงเรียน จึงกำหนดให้ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนหรือผู้แทนมารับ-ส่งหนังสือที่ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนแทน ซึ่งจะเกิดผลดีทำให้ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนได้ให้บริการตามความต้องการของแต่ละโรงเรียน

ระยะเวลาในการหมุนเวียนหนังสือ จากการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่จะใช้เวลาโรงเรียนละมากกว่า 6 วัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนมีงบประมาณจำกัด

ที่จะนำมาจัดซื้อหนังสือที่โรงเรียนต่าง ๆ จำเป็นต้องใช้ หนังสือจึงมีไม่เพียงพอกับความ
ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญเลิศ ยิ้มยิ้ม (2533) ที่พบว่า ปัญหา
ในการจัดกิจกรรมห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนคือ ขาดงบประมาณในการวางแผน จากสาเหตุ
ที่ห้องสมุดมีหนังสือน้อย จึงทำให้ไม่สามารถที่จะบริการโรงเรียนต่าง ๆ พร้อมกันได้ จึง
ต้องใช้วิธีการหมุนเวียนเปลี่ยนกันใช้ ประกอบกับครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนหรือผู้แทน
ของโรงเรียนเป็นผู้ทำหน้าที่รับ-ส่งหนังสือ อีกทั้งระยะทางจากโรงเรียนเหล่านั้นถึงที่ตั้ง
สำนักงานกลุ่มห่างไกลกว่า 4 กิโลเมตร จึงทำให้ระยะเวลาในการหมุนเวียนหนังสือต้อง
ใช้เวลานาน แต่ถ้าห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนสามารถที่จะทำหนังสือไปบริการตามโรงเรียน
ต่าง ๆ ได้ถึงที่การบริการจะรวดเร็ว และได้ผลดีมากยิ่งขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการบริการทางวิชาการของครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียน

1. ปัญหาด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่าครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียน
ส่วนใหญ่มีอยู่เพียง 1 คน ซึ่งน้อยเกินไปที่จะปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ในสำนักงาน โดย
ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
พ.ศ. 2529 ได้กำหนดให้มีครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียน 2 คน คนแรกรับผิดชอบ
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน คนที่สองรับผิดชอบห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน การที่กลุ่มโรงเรียน
มีครูวิชาการเพียง 1 คนนั้น ทำให้ต้องรับผิดชอบงานทั้งหมด อีกทั้งต้องมียานสอนประจำ
อยู่ในโรงเรียนด้วยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง จึงเห็นได้ว่าครูวิชาการสำนักงานกลุ่ม
โรงเรียนต้องรับผิดชอบงานมากเกินไป ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานไม่คุ้มค่าที่ควร
เพื่อให้การปฏิบัติงานบังเกิดผลตามจุดประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนและเพื่อให้ครูวิชาการ
สำนักงานกลุ่มโรงเรียนได้ทำหน้าที่บริการโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น
กลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ควรจะมีครูวิชาการ 2 คน

2. ปัญหาด้านการวางแผนการจักระบบบริการสื่อและเครื่องมือ ผลการวิจัยพบว่า
ครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนมีเวลาจำกัดในการวางแผนดำเนินงาน ทั้งนี้เนื่องจาก
ปัญหาการขาดบุคลากร ซึ่งส่วนใหญ่มีครูวิชาการเพียง 1 คน ทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะวางแผน
ดำเนินงานต่าง ๆ ได้ การปฏิบัติงานตามโครงการหากไม่มีการวางแผนการดำเนินงานที่ดี
แล้ว ผลการปฏิบัติงานอาจจะไม่สามารถดำเนินตามเป้าหมายหรือแผนงานที่กำหนดไว้ได้

3. ปัญหาด้านการจัดห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สถานที่คับแคบไม่เป็นเอกเทศและขาดงบประมาณในการดำเนินการ เนื่องจากที่ตั้งสำนักงานกลุ่มโรงเรียนไม่มีอาคารเป็นเอกเทศต้องอาศัยห้องเรียนเป็นที่ตั้งสำนักงาน จึงทำให้มีสถานที่คับแคบ ส่วนงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดหาหนังสือมาไว้บริการในห้องสมุดก็มีจำกัด จึงทำให้มีหนังสือที่จำเป็นอยู่น้อย ต้องใช้วิธีการหมุนเวียนหนังสือกันใช้ตามโรงเรียนภายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ ยิ้มแย้ม (2533) ที่พบว่า ปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการวางแผนดำเนินงานห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนคือขาดงบประมาณในการวางแผน

4. ปัญหาการจัดซื้อ จัดหา และบริการสื่อและเครื่องมือ ผลการวิจัยพบว่า การจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหา สื่อล่าช้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิพล นาคพันธ์ (2528) ที่พบว่า กลุ่มโรงเรียนมีปัญหาด้านงบประมาณ 4 รายการ คือ การไม่ได้รับงบประมาณตามความคาดหมาย การขาดแคลนงบประมาณ การไม่สามารถใช้งบประมาณในส่วนของโรงเรียนดำเนินการตามแผนได้ และการได้รับจัดสรรงบประมาณล่าช้า เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรล่าช้า และมีจำนวนจำกัด จึงซื้อสื่อและเครื่องมือได้ไม่เพียงพอกับความต้องการ สื่อบางชนิดจึงต้องผลิตขึ้นมาใช้เอง แต่บุคลากรยังขาดความรู้ และประสบการณ์ในการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532) พบว่า บุคลากรขาดความรู้ ความชำนาญในการผลิตและซ่อมแซมสื่อและเครื่องมือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นบุคลากรสำคัญที่จะเป็นผู้ให้คำแนะนำในการจัดทำสื่อ จึงเป็นหน้าที่ของศูนย์วิชาการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้จัดอบรมให้ความรู้ เพื่อให้ครูวิชาการสำนักงานมีความรู้ ความชำนาญ และมีทักษะในการผลิตสื่อมากยิ่งขึ้น

ปัญหาด้านการบริการสื่อและเครื่องมือ ผลการวิจัยพบว่า ขาดพาหนะในการให้บริการ และการส่งต่อระหว่างโรงเรียนล่าช้าไม่ทันตามเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เทพา สำเร็จ (2531) พบว่า ปัญหาในการบริการสื่อคือ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนมากยังให้บริการในลักษณะประจำที่สำนักงาน เนื่องจากขาดพาหนะในการขนส่งสื่อการเรียนการสอน การที่ศูนย์วิชาการสำนักงานไม่สามารถนำสื่อไปบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มได้ โรงเรียนที่มีความจำเป็นจะใช้สื่อต้องมายืม/ส่งคืนที่

สำนักงานกลุ่มเอง จึงเกิดปัญหาการส่งคืนล่าช้าอันเนื่องจากการคมนาคมระหว่างโรงเรียน และสำนักงานจะไม่สะดวกในบางฤดูกาล เช่น ในฤดูฝน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ จะเห็นว่าบริการทางวิชาการตลอดจนปัญหาและอุปสรรค ในการบริการทางวิชาการของครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ทำให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการบริการปัญหาและอุปสรรคในการบริการของครูวิชาการ เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะ แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.1 ควรกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติงานของครูวิชาการสำนักงาน กลุ่มโรงเรียนให้แน่ชัดว่าจะปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ และมีขอบข่ายของงานอะไรบ้าง เพื่อจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนมากที่สุด

1.2 ควรชี้แจงให้ผู้บริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบบทบาทและหน้าที่ รับผิดชอบของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกและเสริมขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน

1.3 ควรติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบถึงความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ตามโครงการเป็นระยะ ๆ หากเกิดปัญหา และอุปสรรคจะได้ช่วยกันแก้ไขทันที่

2. ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2.1 ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้แก่กลุ่มโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อทำให้การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนเป็นไปตามแผน/โครงการที่วางไว้

2.2 ควรจัดสรรพาหนะเพื่อใช้ในการบริการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เพื่อทำให้การบริการสะดวกรวดเร็ว และทั่วถึงทุกโรงเรียน

2.3 ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการนิเทศ ติดตามผลเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงาน

ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดประสงค์

2.4 ควรจัดอบรมสัมมนาครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนเป็นประจำ เป็นการเสริมความรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันจะได้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานต่อไป

3. ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานประถมศึกษาอำเภอ

3.1 ควรประชุมชี้แจงผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบนโยบายในการดำเนินงานกลุ่มโรงเรียนที่แน่ชัด จะได้ปฏิบัติอย่างจริงจัง

3.2 ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้แก่กลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติงานตามแผน/โครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ควรมีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติงาน จะเป็นการเสริมขวัญและกำลังใจต่อครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียน

4. ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มโรงเรียน

4.1 ควรมีครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนครบ 2 คน เพื่อจะได้มีเวลาในการปฏิบัติงานได้เต็มที่

4.2 ผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของครูวิชาการ ควรให้การสนับสนุน ร่วมมือ และเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จะทำให้ครูวิชาการได้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มโรงเรียนให้มากที่สุด

4.3 ควรจัดประชุมสัมมนาระหว่างครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

5. ข้อเสนอแนะต่อครูวิชาการสำนักงาน

5.1 ควรศึกษาบทบาทและหน้าที่ให้เข้าใจและชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

5.2 ควรศึกษาหาความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

กลุ่มโรงเรียน เพื่อจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.1 ควรศึกษาวิจัยช่วยและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูวิชาการ
สำนักงานกลุ่มโรงเรียน เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาครูวิชาการให้มีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น

6.2 ควรศึกษาวิจัยการให้บริการทางวิชาการของครูวิชาการประจำสำนักงาน
กลุ่มโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษาอื่น เพื่อจะได้นำมาเปรียบเทียบการให้
บริการของครูวิชาการแต่ละเขตการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย